

ایستاد هفت

سال سی و ششم، شماره دوم
خرداد و تیر ۱۴۰۴
ISSN:1023-7992

دوماهنامه نقد کتاب، کتاب شناسی و
اطلاع رسانی در حوزه فرهنگ اسلامی

۲۱۲

چوب‌آهنگ‌نخس | امید طبیب‌زاده | مجید جلیسه | سیدعلی میرافضلی | فرهاد طاهری
راضیه آبادیان | بهزاد کریمی/روحیار کابل‌سوری | امید حسینی‌نژاد | عبدالجبار رفاعی/محمد سوری
رقیه فراهانی | میلاد بیگدلو | رسول جعفریان | سید احمد رضا قائم مقامی | علی رواقی
حیدر عبوضی | علی راد | سیدعلی موسوی | مریم حسینی | اصغر ارشاد سرابی | جواد آسه
سیدعلی کاشفی خوانساری | امید حسینی‌نژاد | علی لنگرودی | رحیم پاک‌نژاد | محمود رفاهی‌فرد | محمدرضا رهبریان

«... بار دیگر ننگد، گر تو به رفتار آبی»: (مُراسله‌ای در گمانه‌زنی حول تصحیح بی‌تی از ظیبات سعّدی)

| سلسله‌مباحث نظری در باب تاریخ ادبیات، براساس آرای رنه ولیک (۱): انواع تاریخ ادبیات

چاپ‌نوشت (۱۹): فهرست کتاب‌های چاپ ژلاتینی در کتابخانه‌های ایران | نزهة المجالس و

علاءالدین فریبرز شروانشاه | دیو صاحب‌نگین (جست‌وجوی خاتم سلیمان نبی در تاریخ و ادب)

به جنگ‌ها چقدر می‌توان اعتماد کرد؟ | میرزا حسن رشیدی و مصائب فروش کتاب در عهد قاجار

خراسانیات ۵ | از نگاه عربی: متفکران معاصر ایران و جهان عرب (۱): داریوش شایگان: از خاطره‌ا زلی

تا هویت چهل‌تکه | اشعار تازه‌یاب از شاعران دوره قاجار با استناد به نشریات آن عصر (۴)

نوشتگان ۱۳ | نسخه‌خوانی (۴۱) | یادداشت‌های شاهنامه (۷)

نگاهی به واژگان لغت فرس به تصحیح استادان دکتر فتح‌الله مجتبایی و دکتر علی اشرف صادقی

آینه‌های شکسته (۹) | طومار (۱۱): تحلیل انتقادی مصادر اسطوره حفظ کتاب شمائل البخاری

ابوجعفر و زّاق (۱) | قیروانی (م ۳۸۶) و روایت سیره نبوی براساس روایات مالک بن انس | مکتب

خدریه؛ مروری بر ابتدال کم‌سابقه در پژوهش | ابو حفص عمرو بن علی بن بحر سقاء بصری (م ۲۴۹)

و بزرگی از تاریخ‌نگاری اسلامی در نیمه نخست قرن سوم هجری | السلوه فی شرایط الخلوه موفق

بن مجد خاصی | نسخه‌های خطی نویافته در کتابخانه پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی

گذری بر ترجمه قرآن دکتر حدّاد عادل | تحلیل نقادانه کتاب درسنامه مهارت‌های پژوهشی

تأملی در تاریخ کتب درسی و نگاهی به یک فهرست‌نگاری

نکته، حاشیه، یادداشت

پیوست‌آینه پژوهش: گشت‌وگذاری در کارنامه قم‌پژوهی دکتر مدرسی طباطبایی

منابع المبسوط فی فقه الإمامیه و رویکرد شیخ طوسی به آنها با تأکید بر کتاب الطهاره

نامه‌ای به دفتر مجله آینه پژوهش

علی لنگرودی

| ۵۸۵ - ۵۸۸ |

۵۸۵

آینه پژوهش | ۲۱۲

سال ۳۶ | شماره ۲

خرداد و تیر ۱۴۰۴

سلام

در صفحات ۳۷۱ تا ۳۹۴ شماره اخیر آن نشریه، سال سی و ششم، شماره یکم، فروردین و اردیبهشت ۱۴۰۴، شماره سریال ۲۱۱، در مقاله «کهن ترین ترجمه فارسی انجیل» نوشته آقای امیرحسین آزاد اشاره ای به تز دکترای اینجانب شده است. از آنجا که به برداشت اینجانب این اشاره در محلی نابجا از این مقاله، خارج از عرف علمی و دور از شیوه رایج در استفاده از منابع الکترونیکی قید شده است مایلیم تا این متن را با مدیریت نشریه در میان بگذارم.

نویسنده مقاله در صفحات ۳۷۶ تا ۳۷۸، تحت عنوان «پیشینه بررسی ها و پژوهش ها» به ذکر شماری از تحقیقات پیشین درباره نسخه خطی شماره چهار از مجموعه فارسی کتابخانه واتیکان پرداخته است. در صفحه ۳۷۸ از این مقاله ادعا شده است که «جدید ترین پژوهش را درباره این نسخه مونسون کوآک [...] در سال ۲۰۲۰ منتشر کرده است». سپس، مقاله با بخش ها مختلفی ادامه می یابد. جایی در انتهای مقاله، صفحات ۳۹۱ تا ۳۹۲، تحت عنوان «مؤخره»، نویسنده اضافه می کند که «در روزهایی که اصلاحات نهایی این نوشتار صورت می گرفت، رساله دکترای علی بالایی لنگرودی ... منتشر شد. این پژوهش شامل مقدمه ای مفصل درباره ی این دست نوشته و رونوشت های آن، تصحیح انتقادی متن، و لایه های مختلف تحلیل زبانی و متنی است که این نسخه را با برخی از ترجمه های سریانی، عربی و دیگر نسخه های فارسی اناجیل مقایسه می کند. در نتیجه این رساله نخستین پژوهش جامع درباره نسخه مورد بحث است و شایسته است به فارسی ترجمه شود.» پانویس این عبارت عنوان انگلیسی رساله دکترای و جزئیات دیگری از نشر آن را دربر دارد ولی آدرس اینترنتی (لینک) رساله را قید نمی کند. رساله در بخش کتابشناسی مقاله نیز معرفی نشده است.

آیا دیر آشنا شدن با تحقیقی دلیلی برای گنجاندن آن در انتهای مقاله و عدم اشاره به آن در کتابشناسی پایانی است؟ نه.

آیا نویسنده نمی توانست آن رساله را با همه توضیحاتی که در پایان مقاله قید کرده در بخش «پیشینه بررسی ها و پژوهش ها» قید کند؟ علی القاعده باید شدنی می بود.

پس کارکرد این آرایش مطالب که جایی در اوائل مقاله ادعا می شود که جدیدترین پژوهش در باره آن نسخه را کسی در کره در سال ۲۰۲۰ منتشر شده و جایی در پایان مقاله اشاره می شود که

نویسنده در روزهای پایانی اصلاحات با رساله دکتری مؤلف دیگری درباره نسخه خطی مورد بحث آشنا شده است چیست؟ این که آنچه که در میان این دو عبارت آمده تماماً محصول تحقیقات نویسنده بوده و هیچ بهره‌ای از محتوای رساله نبرده است؟

تا آنجا که من از راه و رسم نگارش علمی می‌فهمم، لازم بود تا آن رساله دکتری که در بیست سوم ژانویه امسال منتشر شد و در اختیار نویسنده مقاله بود هم تحت عنوان «پیشینه بررسی‌ها و پژوهش‌ها» معرفی می‌شد و هم در بخش کتابشناسی پایانی مقاله. این ادعا که نویسنده مقاله در روزهای اصلاحات نهایی با این رساله دکتری آشنا شده است توجیهی برای ذکر رساله بیرون از فهرست پژوهش‌های پیشین در ابتدای مقاله و حذف آن از بخش کتابشناسی یا منابع نیست، حتی اگر نویسنده مدعی باشد که از آن رساله دکتری استفاده‌ای نکرده است و هرچه از شباهت‌ها در این مقاله و آن رساله یافت می‌شود محصول توادری برداشت‌ها از منابع موجود است.

اهمیت این جزئیات در عرف علمی امروز ناظر بر شرایط حاکم بر زمان ما است. امروزه، بدون صاحب‌نظر بودن در زمینه‌ای، می‌توان مقاله یا کتاب نوشت. موتورهای الکترونیکی جستجو، امکانات ترجمه و نگارش آنلاین و خدمات سهل‌الوصول هوش مصنوعی که در اختیار همه ما هستند امروزه به ما امکان نگارش درباره موضوعاتی فراتر از پیشینه علمی مان را می‌دهند. با این اوصاف، انتظار می‌رود که نویسندگان مسئولانه‌تر و ویرایشگران محتاطانه‌تر با شیوه نگارش مقالات برخورد کنند.

در پایان، به عنوان پژوهشگری که چند سالی را صرف مطالعه نسخه خطی مذکور، متن‌های مشابه و تحقیقات مربوطه کرده‌ام، مایلم این نکته را اضافه کنم که این نسخه خطی کهن ترین ترجمه فارسی انجیل نیست. تاریخ کتابت این نسخه قدیمی ترین تاریخ کتابت در میان نسخه‌های فارسی انجیل است ولی دلیلی در دست نیست تا ترجمه این نسخه را هم کهن ترین ترجمه فارسی انجیل بخوانیم. تحقیقات انجام شده متن یا متن‌های دیگری را به عنوان کهن ترین ترجمه فارسی انجیل می‌شناسانند.

با احترام

علی لنگرودی، هفدهم خرداد هزار و چهارصد و چهار